

**ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20
בפני יושב ראש הוועדה כב' השופט סלים ג'ובראן**

עת"מ 15/

העותרת

מפלגת "עלה ירוק", מספר 2-900050-59

על-ידי באי-כוחה עוה"ד חגי קלעי ו/או אוהד רוזן

רחוב לבונטיץ 16, תל-אביב 6511205

טלפון: 03-7943040, פקס: 03-7943065

(להלן: "העותרת")

נגד

המשיבים

1. עיתון "הארץ"

על ידי עו"ד ליבליך מוזר

רח' נמל תל אביב 42-40, תל אביב

טלפון: 03-5442370 פקס 03-5442375

2. ידיעות אחרונות

רח' מוזס 2, תל אביב

3. ישראל היום

4. NRG

שניהם ברח' השלושה 2, בניין B1, תל אביב

5. וואלה

רח' אבן גבירול 166, תל אביב

6. רשות השידור

רח' יפו 161, ירושלים

7. חברת החדשות הישראלית בע"מ

שד' ההשכלה 5, תל אביב

8. ערוץ הכנסת (מופק ומופעל על ידי חברת החדשות הישראלית בע"מ)

שד' ההשכלה 5, תל אביב

9. ערוץ 10

דרך השלום 53, גבעתיים

10. מכון דיאלוג בע"מ

רח' הברזל 34, רמת החייל, תל אביב

11. מכון טלסקר TNS בע"מ

רח' ז'בוטינסקי 33, רמת גן

12. מכון מדגם בע"מ

דרך בן גוריון 13, בני ברק

13. מכון סמית יעוץ ומחקר בע"מ

רח' הבונים 9, רמת גן

14. מכון שריד בע"מ

שד' משה שרת 33, קריית חיים, חיפה

15. מכון פאנלס בע"מ

ההגנה 34, תל אביב

(להלן: "המשיבים")

עתירה למתן צו המחייב את המשיבים בפרסום כדין של תוצאות סקרי בחירות, וכן המחייב את המשיבים 10-15 בהפקדת סקרי בחירות בועדת הבחירות המרכזית כדין

תמצית העתירה

1. הבחירות לכנסת הן יום חגה של הדמוקרטיה. ביום זה, קובעים האזרחים והאזרחיות של המדינה את סדר היום הלאומי, ואת אופיה של המדינה, על פי מיטב שיקול דעתם, והוא שמגשים את העקרון הבסיסי, שעל פיו לכל אחד קול אחד.
2. ברי, אין די בדמוקרטיה פורמאלית, בה לכל איש ואישה זכות הצבעה, והמערכת הדמוקרטית מחייבת מתן הזדמנות שווה לכלל המתמודדים על קולות הבוחרים להביא עמדותיהם בפני הציבור, על מנת להבטיח כי הליך הבחירות ישקף הלכה למעשה את רצון העם.
3. למטרה זו, נקבעו בחקיקה שורה ארוכה של כללים, שיעודם למנוע את האפשרות של השפעה לא ראויה על הבוחרים. כך, נקבעו בחקיקה הגבלות על תרומות למערכות בחירות, חובות שקיפות של גופים נבחרים, הגבלות על תעמולה, וכן הגבלות החלות על גופים בעלי השפעה על דעת הקהל, ובראשם גופי תקשורת.
4. במסגרת זאת, ידוע כי לסקרי בחירות השפעה על קהל הבוחרים, וכי הם יכולים לרומם מפלגות או להפילן.
5. על כן, מצאו המחוקקים והמחוקקות לנכון לקבוע מפורשות הסדרים הנוגעים לעריכת ופרסום סקרי בחירות, אשר יבטיחו את הגינות הסקרים, וימנעו ניצול לרעה, במתכוון או שלא במתכוון, של כלי רב עוצמה זה במערכת הבחירות.
6. בתוך כך, קבעו המחוקקים הסדר משולש –
 - א. ראשית, נקבעה חובה לדווח על סקרי הבחירות באופן הוגן. בהקשר זה קבעו המחוקקים כי לעורך ולמפרסם סקר בחירות שתי אפשרויות – הודעה גלויה וברורה שהסקר לא נערך על פי שיטות סטטיסטיות מקובלות, או אז ניתן לפרסם את הסקר כפי שנערך, ולחילופין פרסום שורת נתונים

סטטיסטיים ששימשו הבסיס לעריכת הסקר, באופן שיאפשר לציבור לבחון בצורה ביקורתית את תוצאותיו.

ב. **שנית**, נקבעה חובת הפקדה של סקרי הבחירות על כלל הנתונים הגולמיים ששימשו לעריכתם, וקבעו כי ההפקדה תבוצע בהקדם האפשרי, וכי הנתונים כולם יהיו גלויים לכלל הציבור המעוניין בכך.

ג. **שלישית**, נקבע כי בפרק הזמן של שישה ימים לפני יום הבחירות, לא יפורסמו סקרי בחירות כלל, נוכח השפעתם הרבה על דפוסי ההצבעה של הציבור והחשש שיעשה בהם שימוש לא ראוי שיביא לעיוות תוצאות הבחירות.

7. הסדר זה הוא ביטוי פרטני של העקרון החוקתי כי יש לקיים בחירות שוות.

8. שתי הצלעות הראשונות של הסדר משולש זה, הן שעומדות במוקד העתירה הנוכחית. כפי שיפורט להלן, העותרת פועלת מזה זמן רב מול המשיבים על מנת להביאן לעמידה בחובותיהם על פי דין, ללא הצלחה.

9. כך, חרף פניותיה של העותרת למשיבים 10-15, הם מכוני הסקרים המרכזיים במדינת ישראל (להלן: **מכוני הסקרים**), במקרים רבים הם אינם מפקידים כלל את סקרי הבחירות שנערכו על ידם בועדת הבחירות המרכזית, כמחויב על פי דין, ואף כאשר הם עושים זאת, אין הסקרים המופקדים בועדת הבחירות כוללים את הנתונים הנדרשים, ופעמים רבות אין בהם כלל את התפלגות המצביעים אלא רק את התפלגות המנדטים בהתחשב באחוז החסימה.

10. זאת ועוד, חרף פניותיה של העותרת למשיבים כולם, מוסיפים הם שלא לכלול בסקרי הבחירות הנערכים על ידם והמפורסמים על ידם, את הנתונים שפרסומם מחויב על פי דין.

11. ודוק: **חלף פרסום תוצאות הסקר, המשיבים מבצעים בו עיבוד, מסירים את כלל הקולות שניתנו למפלגות שעל פי התפלגות הנשאלים לא היו עוברות את אחוז החסימה, ומדווחים רק על התפלגות המנדטים.**

12. דהיינו, מפלגות אשר עומדות על סיפו של אחוז החסימה מדווחות כמי שקיבלו 0% מהקולות, או שאינן מדווחות כלל (כתלות ברצונם הטוב של המפרסמים).

13. בכך, המשיבים מטעים באופן ישיר את ציבור הבוחרים, שכן הם יוצרים מצג שעל פיו אין סיכוי כלל לאותן המפלגות להבחר לכנסת. זאת, אף שבמקרים דוגמת המקרה של העותרת, סקרי הבחירות שכן מתייחסים אליה מלמדים שהיא על סיפו של אחוז החסימה, ובמגמת גדילה מתמדת, ויש סיכוי לא מבוטל כלל שניציגיה יבחרו לכנסת ה-20.

14. ברי, כי המצג שיוצרים המשיבים אינו משקף את המציאות אלא מתערב בה, ומעודד את הבוחרים שלא להצביע למפלגות העומדות על סף אחוז החסימה. העדר הדיווח על העליה המתמדת במצביעים הפוטנציאליים של אותן מפלגות, והצגתן כמי שזוכות ל-0% מהקולות, מעביר מסר שגוי לציבור כי אין כל סיכוי לכניסת מפלגות אלו לכנסת.

15. התנהלות זו, בין אם במחדל ובין אם בכוונת מכוון (ונדמה כי לאחר שהעותרת כבר פנתה בנושא זה למשיבים, ספק אם ניתן לראות בהתנהלות זו מחדל) עומדת בניגוד לדין, פוגעת פגיעה קשה בעיקרון החוקתי של שוויון הבחירות, ומשפיעה השפעה לא ראויה ומוטה על ציבור הבוחרים והבוחרות.

16. נוכח סירובן העיקש של המשיבים לתקן את מחדליהם, לא נותר לעותרת מנוס מהגשת העתירה הנוכחית, וכל שהיא מבקשת הוא שיו"ר הועדה הנכבד יבטיח קיום הליך בחירות שוויוני, ויחייב את המשיבים לפעול על פי דין.

הצדדים

17. **העותרת – מפלגת "עלה ירוק"**, היא מפלגה שהוקמה ונרשמה בשנת 1999, אשר פועלת לקידום הסדרה ולגליזציה של קנביס בישראל. המפלגה התמודדה לראשונה בבחירות לכנסת ה-15, והתמודדה מאז בכל אחת ממערכות הבחירות.
18. **המשיבים 1-9**, הם גופי התקשורת המרכזיים במדינת ישראל, המזמינים סקרי בחירות והמפרסמים אותם.
19. **המשיבים 10-15**, הם מכוני הסקרים המרכזיים במדינת ישראל.

התשתית העובדתית

20. המשיבים 1-9 מפרסמים, מידי מספר ימים, סקרי בחירות, הבודקים את דפוסי ההצבעה הצפויים בבחירות לכנסת ה-20.
21. מרבית סקרי בחירות אלו נערכים על ידי המשיבים 10-15, הם מכוני הסקרים המרכזיים במדינת ישראל.
22. כל סקרי הבחירות הנדונים בעתירה זו, למיטב ידיעת העותרת, כל סקרי הבחירות הנערכים על ידי המשיבים 10-15 ומדווחים על ידי המשיבים 1-9 הם סקרי בחירות אשר נטען לגביהם שהם מבוססים על כלים סטטיסטיים מקובלים, ואין בכל הפרסומים הודעה, כמחויב על פי דין, כי לא כך הדבר.
23. להלן, תפורט התשתית העובדתית העומדת בבסיס עתירה זו בכל הנוגע להפקדת סקרי בחירות בועדת הבחירות המרכזית ולפרסום הנתונים של סקרי בחירות בתקשורת.
24. יצוין כבר בשלב זה כי הפגמים העולים מהתשתית העובדתית שתפורט, ואשר ידונו בפרק המשפטי של העתירה, לא תוקנו אף לאחר מיצוי ההליכים של העותרת מול המשיבים.

הפקדת סקרי בחירות

25. המשיבים 10-15 נמנעו, בשורה ארוכה של מקרים, מהפקדת סקרי הבחירות המבוצעים על ידם, והמפורסמים בתקשורת, בועדת הבחירות המרכזית. לדוגמא:
- א. סקר שנערך על ידי המשיב 14 עבור המשיב 7 (חברת החדשות של ערוץ 2) ופורסם ביום 2.12.2015. לא הופקד בועדת הבחירות המרכזית (ניתן לצפות בדיווח על הסקר כאן – https://www.youtube.com/watch?v=w1QWGCE_aC0)
- ב. סקר בחירות שנערך על ידי המשיב 13 עבור המשיבה 6 (רשות השידור) ופורסם ביום 12.2.2015. לא הופקד בועדת הבחירות המרכזית (יצוין כי העיון במאגר הסקרים באתר הועדה מעלה כי המשיב 13 לא הפקיד אף לא סקר אחד בועדה).
דיווח על הסקר באתר רשת ב מיום 12.2.2015 מצורף ומסומן א
- ג. סקר בחירות שנערך על ידי המשיבה 12 ביום 16.2.2015 ופורסם בערוץ 2 ובאתר NRG לא הופקד בועדת הבחירות המרכזית.
דיווח על הסקר באתר NRG מצורף ומסומן ב

ד. סקר בחירות שנערך על ידי המשיב 15 ביום 19.2.2015 ופורסם במעריב סופשבוע לא הופקד בועדת הבחירות המרכזית.

דיווח על הסקר במעריב מיום 19.2.2015 מצורף ומסומן ג

ה. סקר בחירות שנערך על ידי המשיבה 12 עבור המשיבה 7 ופורסם ביום 24.2.2015 לא הופקד בועדת הבחירות המרכזית.

דיווח על הסקר בחדשות ערוץ 2 מיום 24.2.2015 מצורף ומסומן ד

ו. סקר בחירות שנערך על ידי המשיב 10 ופורסם על ידי המשיב 1 (עיתון הארץ) ביום 25.2.2015 לא הופקד בועדת הבחירות המרכזית. יצוין כי העיון בסקר המלא שצורף לכתבה מעלה כי לא ניתנה במסגרתו האפשרות להצביע למרשתנו, ולא דווח על התפלגות הקולות אלא על חלוקה למנדטים בלבד.

דיווח על הסקר בעיתון הארץ מיום 25.2.2015 מצורף ומסומן ה

ז. ביום 25.2.2015 פרסם המשיב 4 דיווח על שורת סקרים שנערכו על ידי המשיב 7 (ערוץ 2) ביום 24.2.2015, המשיב 1 (עיתון הארץ) ביום 24.2.2015, המשיב 9 (ערוץ הכנסת) ביום 24.2.2015, המשיב 6 (רשות השידור) מיום 20.2.2015, המשיב 5 (וואלה) מיום 20.2.2015, המשיב 4 (עיתון מעריב) מיום 20.2.2015, המשיב 8 (ערוץ 10) מיום 18.2.2015, המשיב 2 (ידיעות אחרונות) מיום 6.2.2015 ועוד.

למיטב ידיעת העותרת, אף לא אחד מסקרי הבחירות האמורים הופקד בועדת הבחירות המרכזית (לרבות אלו שבוצעו לאחר מיצוי ההליכים של העותרת).

ראו לדיווח מפורט של כל הסקרים <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/663/488.html>

26. בהמשך לכך, סקרי הבחירות שהופקדו בועדת הבחירות המרכזית כוללים רק חלק מהנתונים המחוייבים (כפי שידון בפרק המשפטי של העתירה). כך:

א. המשיב 11 קיים סקרי בחירות עבור המשיבה 5 בתאריכים 26.12.2014, 5.1.2015, ו-12.1.2015, עבור המשיבים 4 ו-5 במשותף ביום 9.1.2015 ועבור המשיבה 6 ביום 5.1.2015, ודיווחה על כלל הסקרים לועדת הבחירות בדוח אחד.

במסגרת הדוח המשיבה לא כללה כלל את תוצאות הסקר, אלא את התפלגות המנדטים בלבד, לאחר חישוב אחוז החסימה (כך, מפלגת "יחד" זוכה לתוצאות של 4 מנדטים או 0 מנדטים, וסביר כי בכל המקרים היו לה מצביעים העולים על 0 והיא לא ירדה בפרק זמן של שישה ימים מעשרות אלפי מצביעים לאפס מצביעים).

עוד במסגרת הדוח עולה כי כלל לא הוצעה למצביעים האפשרות להצביע לעותרת (היא אינה מופיעה כלל ברשימת התוצאות).

דיווח המשיב 11 כאמור מצורף ומסומן ו

ב. המשיב 11 קיים סקרי בחירות עבור המשיבה 5 בתאריכים 4.2.2015 ו-12.2.2015.

במסגרת הדוח המשיבה לא כללה כלל את תוצאות הסקר, אלא את התפלגות המנדטים בלבד, לאחר חישוב אחוז החסימה (כך, מפלגת "יחד" זוכה לתוצאות של 4 מנדטים או 0 מנדטים, וסביר כי בכל המקרים היו לה מצביעים העולים על 0 והיא לא ירדה בפרק זמן של שישה ימים מעשרות אלפי מצביעים לאפס מצביעים).

עוד מהדוח עולה כי כלל לא הוצעה למצביעים האפשרות להצביע לעותרת (היא אינה מופיעה כלל ברשימת התוצאות).

דיווחי המשיב 11 כאמור מצורפים ומסומנים ז ו-ח

ג. המשיב 12 קיים סקר בחירות עבור המשיבה 7 ביום 5.2.2015. במסגרת הדיווח על הסקר פרסם המשיבה 12 את התפלגות הקולות (באחוזים) בציבור העולים מברה"מ.

יחד עם זאת, מהדוח עולה כי כלל לא הוצעה למצביעים האפשרות להצביע לעותרת (היא אינה מופיעה כלל ברשימת התוצאות).

דיווח המשיב 12 כאמור מצורף ומסומן ט

ד. בדומה, המשיב 12 דווח לועדה על סקר בחירות שערך עבור המשיב 2, עיתון ידיעות אחרונות. אף בסקר זה, שבחן את דפוסי ההצבעה של כלל האוכלוסייה, כלל לא הוצעה למצביעים האפשרות להצביע לעותרת (היא אינה מופיעה כלל ברשימת התוצאות).

דיווח המשיב 12 כאמור מצורף ומסומן י

ה. המשיב 13 קיים סקר בחירות עבור המשיבה 6 ביום 18.12.2014. במסגרת הדוח המשיב לא כלל את תוצאות הסקר, אלא את התפלגות המנדטים בלבד, לאחר חישוב אחוז החסימה.

עוד מהדוח עולה כי כלל לא הוצעה למצביעים האפשרות להצביע לעותרת (היא אינה מופיעה כלל ברשימת התוצאות).

יצוין בהקשר זה כי המשיב 13 מודה בפה מלא כי בחן את האפשרות של הצבעה למפלגות מסוימות שלגישתו לא עברו את אחוז החסימה, דוגמת "קדימה" ו"יחד" אך לא ציין לאילו מפלגות ניתן היה להצביע ומה היו התוצאות.

דיווח המשיב 13 כאמור מצורף ומסומן יא

ו. המשיב 15 קיים סקרי בחירות עבור המשיבה 8 בתאריך 13.1.2015. במסגרת הדוח המשיב לא כלל את תוצאות הסקר, אלא את התפלגות המנדטים בלבד, לאחר חישוב אחוז החסימה והציג את מרשתתו כמי שקיבלה 0 מנדטים, ללא ציון מספר המצביעים למפלגה (אשר ודאי לא עמד על 0 מצביעים).

דיווח המשיב 15 כאמור מצורף ומסומן יב

27. יודגש, מאחר שכל הדיווחים של המשיבים 15-10 לועדת הבחירות אהידים בתצורתם, לא פורטו בעתירה אלא דוגמאות, אך אותם כשלים המתוארים לעיל עוברים כחוט השני בכל הדיווחים מטעם המשיבים שהפקידו סקריהם בוועדת הבחירות המרכזית.

פרסום סקרי בחירות

28. המשיבים 9-1 פרסמו, בשורה ארוכה של מקרים, סקרי בחירות שלא על פי הוראות סעיף 16 לחוק הבחירות תעמולה. לדוגמא:

- א. בסקר הבחירות שנערך עבור המשיבה 4 כמפורט בסעיף 24(א) לעיל לא צוין כי הסקר לא בוצע בהתאם לכלים סטטיסטיים מקובלים אף שכלל לא ניתנה במסגרתו האפשרות להצביע למפלגות דוגמת מרשתנו (ומשך ממילא הוא אינו משקף את דפוסי ההצבעה בציבור). כמו כן, לא פורסמו תוצאות הסקר כלל, אלא רק התפלגות המנדטים על בסיס תוצאות הסקר בהתחשב באחוז החסימה, ומשכך הוצג מצג מטעה שעל פיו כלל המפלגות שלא קיבלו מנדטים קיבלו 0 קולות.
- ב. בסקר שנערך עבור המשיבה 4 ודווח על ידה וכן על ידי המשיבה 7 כמפורט בפסקה 23(א) לעיל, לא פורסמו תוצאות הסקר כלל, אלא רק התפלגות המנדטים על בסיס תוצאות הסקר בהתחשב באחוז החסימה, ומשכך הוצג מצג מטעה שעל פיו כלל המפלגות שלא קיבלו מנדטים קיבלו 0 קולות.
- מאחר שהסקר עצמו לא הופקד בועדת הבחירות המרכזית, לא ניתן לדעת האם כלל ניתנה במסגרתו האפשרות להצביע למרשתנו.
- ג. בסקר הבחירות שנערך עבור המשיבה 5 כמפורט בסעיף 24(א) לעיל לא צוין כי הסקר לא בוצע בהתאם לכלים סטטיסטיים מקובלים אף שכלל לא ניתנה במסגרתו האפשרות להצביע למפלגות דוגמת מרשתנו (ומשך ממילא הוא אינו משקף את דפוסי ההצבעה בציבור). כמו כן, לא פורסמו תוצאות הסקר כלל, אלא רק התפלגות המנדטים על בסיס תוצאות הסקר בהתחשב באחוז החסימה, ומשכך הוצג מצג מטעה שעל פיו כלל המפלגות שלא קיבלו מנדטים קיבלו 0 קולות.
- ד. בסקר הבחירות שנערך עבור המשיבה 6 כמפורט בסעיף 24(א) לעיל לא צוין כי הסקר לא בוצע בהתאם לכלים סטטיסטיים מקובלים אף שכלל לא ניתנה במסגרתו האפשרות להצביע למפלגות דוגמת מרשתנו (ומשך ממילא הוא אינו משקף את דפוסי ההצבעה בציבור). כמו כן, לא פורסמו תוצאות הסקר כלל, אלא רק התפלגות המנדטים על בסיס תוצאות הסקר בהתחשב באחוז החסימה, ומשכך הוצג מצג מטעה שעל פיו כלל המפלגות שלא קיבלו מנדטים קיבלו 0 קולות.
- ה. בסקר בחירות שפורסם על ידי המשיבה 7 כמפורט בסעיף 23(ג) לעיל, לא פורסה זהות עורך הסקר (וכל סקר בתאריך זה לא הופקד, למיטב ידיעת העותרת, בועדת הבחירות המרכזית), לא פורסמו תוצאות הסקר אלא התפלגות המנדטים בלבד, וכן לא פורסמה שיטת המדגם, אוכלוסיית המדגם וסטיית התקן.
- ו. בסקר בחירות שפורסם על ידי המשיבה 7 כמפורט בסעיף 23(ב) לעיל, לא פורסמו תוצאות הסקר אלא התפלגות המנדטים בלבד, ולא ניתן לדעת האם הייתה כלל אפשרות למשתתפים בסקר להצביע למפלגות דוגמת מרשתנו.
29. לסיכום הפרק העובדתי של עתירה זו, יצוין כי ישנם עשרות סקרי בחירות שכלל אינם מופקדים על ידי המשיבים 10-15 בועדת הבחירות המרכזית, וכי מרבית הסקרים שכן מופקדים אינם כוללים את הנתונים הגולמיים של דפוסי ההצבעה אלא פילוח למנדטים בלבד, וכן אינם כוללים כלל אפשרות להצביע למרשתנו.

30. בהמשך לכך, באופן גורף, המשיבים 1-9 אינם מציינים כי הסקרים המדווחים על ידם אינם נסמכים על כלים סטטיסטיים מקובלים, אף שסקרים אלו כלל לא מאפשרים לציבור להצביע לכל מפלגה שיבקש.
31. זאת ועוד, בכל המקרים שהעותרת איתרה, המשיבים 1-9 נמנעו מלדווח על **תוצאות הסקר** ודיווחו רק על חלוקת המנדטים הצפויה על בסיס תוצאות הסקר. בכך, יצרו הם מצב שעל פיו כל מפלגה שזכתה לפחות מ-3.75 אחוזים מהקולות לא זכתה לקולות כלל.
32. יצוין כי ניתן לעיין בפירוט של כל הפרסומים אודות סקרי בחירות לכנסת ה-20 בריכוז הנתונים שנערך על ידי פרויקט "מידע" בעריכת נחמה גרשוני-אליהו כאן –
https://docs.google.com/spreadsheets/d/13XIAgbVk_c2Zxxa5xsROEJFb6W9HMQpAjBImtFxZd_xo/edit#gid=0
33. עוד יצוין כי מתודת עריכת ופרסום הסקרים בבחירות לכנסת ה-20 זכתה לביקורת חריפה על ידי טל גלילי, המנתח כל סקר בחירות המפורסם בבלוג "סקר רע" – <http://www.sekerra.com>.

מיצוי הליכים

34. ביום 15.1.2015 פנתה העותרת למשיבים 10-15 בדרישה כי יכללו את העותרת בסקרי הבחירות הנערכים על ידה.
35. זאת, לאחר שנתברר לה כי פעמים רבות לא מוצגת לנסקרים האפשרות להצביע לעותרת כלל, ומשכך ממילא אין סקר הבחירות משקף את דפוסי ההצבעה האמיתיים בציבור.
- מכתבה של העותרת מיום 15.1.2015 מצורף ומסומן יג
36. המענה היחיד שהתקבל לפניה זו של העותרת, היה של המשיב 15.
- תשובת המשיב 15 מיום 15.1.2015 מצורף ומסומן יז
37. העותרת השיבה למשיב זה, וביקשה לקבל את הנתונים אליהם התייחס המשיב 15 בתשובתו.
- תשובת העותרת מיום 15.1.2015 מצורפת ומסומן טו
38. המשיב 15, לא ענה, לפניה נוספת זו של העותרת.
39. פרט לתשובתו הראשונה של המשיב 15, **יתר המשיבים אליהם מוענה הפניה, כלל לא השיבו לה.**
40. בהמשך, לאחר שנתברר לעותרת כי המשיבים 10-15 פעמים רבות כלל אינם מפקידים את סקרי הבחירות המבוצעים על ידם בוועדת הבחירות המרכזית, כמחויב על פי דין, פנתה היא ביום 18.2.2015 למשיבים 10-15 פעם נוספת וכן שלחה ביום 23.2.2015 פנייה זהה למשיבים 1-9.

41. בפנייה זו, ביקשה העותרת כי כלל סקרי הבחירות המבוצעים על ידי המשיבים 10-15 יופקדו בוועדת הבחירות המרכזית כמחויב על פי דין, וכי תוצאות סקרי הבחירות יפורסמו בהתאם להוראות סעיף 16 לחוק הבחירות (תעמולה).

פניית העותרת כאמור בסעיפים 24-25 לעיל מצורפת ומסומנת טז ו-יח

42. מבין כלל המשיבים, שלושה בלבד השיבו לפנייה.

43. המשיב 1 השיב לפנייה וטען כי לא נפל כל דופי באופן הצגת סקרי הבחירות על ידו.

תשובת המשיב 1 מיום 24.1.2015 מצורפת ומסומנת יט

44. המשיבה 5 השיבה בהודעת דוא"ל וטענה כי היא אינה עורכת סקרי בחירות אלא מצטטת אותם בלבד.

תשובת המשיבה 5 מיום 24.1.2015 מצורפת ומסומנת כ

45. המשיבה 6 הודיעה כי העבירה את הפניה לטיפול הלשכה המשפטית אצלה.

תשובת המשיבה 6 מיום 25.1.2015 מצורפת ומסומנת כא

46. יתר המשיבים כלל לא השיבו לפניות העותרת.

47. כפי שיפורט להלן, לא חל כל שינוי בהתנהלות מי מהמשיבים עקב פניות העותרת, והם ממשיכים לאחר הפניות לפעול כפי שפעלו לפני כן.

48. להשלמת התמונה, יצוין כי ביום 9.2.2015 פנתה העותרת ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת בבקשה כי יורה על פרסום כלל סקרי הבחירות המופקדים בוועדה באתר האינטרנט של הוועדה.

פניית העותרת ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית מיום 9.2.2015 מצורפת ומסומנת כב

49. ביום 10.2.2015 נענה יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לבקשה, ובפועל, מאז ניתן לעיין בסקרי הבחירות המופקדים בוועדת הבחירות המרכזית באתר האינטרנט של ועדת הבחירות המרכזית.

תשובת יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לפניית העותרת מיום 10.2.2015 מצורפת ומסומנת כג

הטיעון המשפטי

המסגרת הנורמטיבית - כללי

50. כפי שיפורט להלן, ההסדר הקבוע בסעיף 16 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: **חוק הבחירות (תעמולה)**) הוא ביטוי קונקרטי שנתנו המחוקקים והמחוקקות לעקרון החוקתי של שוויון הבחירות, ויש לפרשו לאור העקרון החוקתי.

51. ברקע לכך, אין חוק כי הזכות לשוויון היא נשמת אפה של הדמוקרטיה, ונדמה כי אין צורך לשוב ולסקור

את הפסיקה הרבה באשר למעמדה החוקתי הבכיר של הזכות לשוויון (ראו לדוגמא בג"ץ 4541/94 **מילר**

נ' שר הביטחון, פ"ד מט(4) 94 (1995); בג"ץ 153/87 שקדיאל נ' השר לענייני דתות, פ"ד מב(2) 221 (1988);

בג"ץ 6298/07 רסלר נ' כנסת ישראל (פורסם בנבו 21.2.2012); בג"ץ 453/94 שדולת הנשים בישראל נ'

ממשלת ישראל, פ"ד מח(5) 501 (1994)). בהקשר זה, כידוע, פגיעה בזכות החוקתית לשוויון אינה נבחנת

רק במבחן הכוונה כי אם גם במבחן התוצאה (ראו לדוגמא: ע"מ 343/09 **הבית הפתוח בירושלים לגאווה**

וסובלנות נ' עיריית ירושלים (פורסם בנבו, 14.9.2010)).

52. במסגרת זאת, השוויון בבחירות הוא בעל מעמד חוקתי חשוב במיוחד, שכן הוא המבטיח את עצם קיומה של הדמוקרטיה בישראל.
53. נוכח חשיבותו הרבה של עקרון השוויון בבחירות, עוגן הוא במישרין בסעיף 4 לחוק יסוד: הכנסת הקובע כי: **"הכנסת תיבחר בבחירות כלליות, ארציות, ישירות, שוות, חשאיות, ויחסיות, לפי חוק הבחירות לכנסת; אין לשנות סעיף זה, אלא ברוב של חברי הכנסת"**.
54. נוכח מעמדו החוקתי ועל-חוקי של עקרון השוויון בבחירות, נפסלו מכוחו שורה ארוכה של הסדרים שעוגנו בחקיקה ראשית ואשר פגעו בשוויון בבחירות. כך, עקרון השוויון בבחירות הוביל את בית המשפט לאורך כל שנותיה של מדינת ישראל לפסילת הסדרים אשר פוגעים בו. רובם המוחלט של הסדרים אלו היו הסדרים באמצעותם הבטיחו חברי המפלגות הגדולות בכנסת את היחס המטיב שיוזכו לו לקראת הבחירות הבאות בהקשרים שונים, דוגמת מימון מפלגות וזמן שידור בתשדירי הבחירות (ראו לדוגמא בג"ץ 98/69 **ברגמן נ' שר האוצר**, פ"ד כג(1) 693 (1969); בג"ץ 246/81 **אגודת דרך ארץ נ' רשות השידור**, פ"ד לה(4) 1 (1981) (להלן: פרשת **דרך ארץ**); בג"ץ 141/82 **ח"כ רובינשטיין נ' יושב-ראש הכנסת**, פ"ד לז(3) 141 (1982); **תנועת לאו"ר - לב אחד ורוח חדשה ואח' נ' יושב-ראש הכנסת**, פ"ד מד(3) 529 (1990); בג"ץ 2060/91 **ח"כ כהן נ' יו"ר הכנסת**, פ"ד מו(4) 319 (1992)).
55. בהקשר זה, עמד בית המשפט העליון בהרחבה על שעניינו של עקרון השוויון בבחירות אינו רק בשוויון פורמאלי בזכות ההצבעה, כי אם גם בקיומם של סיכויים שווים למפלגות, ללא תלות בגודלן ומשאביהן. כך, קבע בית המשפט העליון כי הזכות לשוויון בין רשימות היא:

"עקרון השוויון, הקבוע בסעיף 4 לחוק-יסוד: הכנסת, אין משמעותו רק "קול אחד לכל אחד", אלא משמעותו גם "בשוויון הסיכויים של רשימות המועמדים השונות המתחרות בבחירות לכנסת". שוויון זה אין משמעותו רק שוויון בין הרשימות הגדולות בינן לבין עצמן או שוויון בין הרשימות הקטנות בינן לבין עצמן או שוויון בין הרשימות, המיוצגות בכנסת היוצאת, בינן לבין עצמן. שוויון הסיכויים משמעותו שוויון ההזדמנות והסיכויים בין כל הרשימות כולן, המתחרות בבחירות, בינן לבין עצמן. על-כן יש להשיג שוויון הסיכויים בין רשימה גדולה לבין רשימה קטנה; בין רשימה, המיוצגת בכנסת היוצאת, לבין רשימה, שאינה מיוצגת בכנסת היוצאת" (פרשת **דרך ארץ**, פסקה 1 לפסק דינו של השופט ברק).

56. בהמשך לכך, נקבע על ידי בית המשפט העליון בשורה ארוכה של פסקי דין כי החשיבות היתרה של ההגנה על טוהר ההליך הפוליטי, ומניעת אפשרות לבעלי אינטרסים שונים (לרבות גופים שאינם מזוהים מפלגתית) להשפיע על עמדות הציבור באופן בלתי הוגן, הם שמצדיקים הטלת מגבלות על חופש הביטוי הפוליטי ועל חופש העיסוק של גופי תקשורת, ומניעת האפשרות לרכישת זמן פרסום לצרכים פוליטיים.
57. במסגרת זאת, קבע בית המשפט העליון בבג"ץ 10203/03 **"המפקד הלאומי"** בע"מ נ' **היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד סב(4) 715 (2008) (להלן: פרשת **המפקד הלאומי**) כי תכלית ההגבלה על פרסום פוליטי היא קיומה של "דוקטרינת ההגינות" והבטחת שידורים מאוזנים והוגנים. עוד נקבע כי יש בהגבלה זו כדי למנוע

השפעה של כוחות מסחריים על סדר היום הפוליטי. אף שפרשה זו עסקה רק בעצם חוקתיותם של התקנות, ולא בפרשנותם, נדונה בה בהרחבה דוקטרינת ההגינות. השופטת, כתוארה אז, נאור, ציינה כי: "תכליתה של דוקטרינת ההגינות היא להבטיח "שוק רעיונות" חופשי המשקף באופן ראוי ושלם את מגוון הדעות בנושא העומד לדיון" (שם, פסקה 40 לפסק דינה) וראו גם בג"ץ 10182/03 ח.ל. חינוך לשלום בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד נט(3) 409 (2004); בג"ץ 7192/08 המטה להצלת העם והארץ נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (פורסם בנבו, 28.10.2009); בג"ץ 5228 "בצלם" מרכז המידע הישראלי לזכויות אדם בשטחים נ' רשות השידור (פורסם בנבו, 13.8.2014).

58. ויצוין כי להלכות שנקבעו בפרשת **דרך הארץ** ובפרשת **המפקד הלאומי** נגיעה ישירה להליך הנוכחי. כך, בפרשת **דרך הארץ**, ביקשו מפלגות להביא להשפעה לא שווה על הבוחרים על ידי הקצאה לא שוויונית של זמן מסך במסגרת שידורי התעמולה לכנסת, הסדר אשר נמצא כלא חוקתי, נוכח פגיעתו בשוויון בבחירות. העתירה הנוכחית, כפי שיבואר, אף היא נוגעת באותו עקרון ממש, שעל פיו אין לאפשר שימוש לא שוויוני בכוחה של התקשורת על מנת להשפיע על תוצאות הבחירות לכנסת. בדומה, בפרשת **המפקד הלאומי** ביקשו גופים שאינם בעלי זהות מפלגתית לעשות שימוש בשידורי תקשורת על מנת לקדם עמדות פוליטיות, ונקבע שיש להבטיח כי שידורי פרסומת לא יהפכו למסלול עוקף לדוקטרינת ההגינות, החלה על כלל השידור הציבורי.

59. מכאן, ועל רקע המסגרת הנורמטיבית האמורה, נעבור אם כן לבחינת ההסדר הפרטני שנקבע על ידי הכנסת לעניין סקרי בחירות ולפרשנותו.

סעיף 16 לחוק הבחירות לכנסת

60. סעיף 16 לחוק הבחירות (תעמולה) קובע הסדר מקיף בכל הנוגע לעריכת ופרסום סקרי בחירות. נוכח חשיבותו לעניינו, יובא הסעיף במלואו:

- 16ה
- הסדר פרסום סקר בחירות (א)
- בסעיף זה –
- "סקר בחירות" – סקר הנערך בתקופת הבחירות והבודק דפוסי הצבעה של בוחרים בבחירות, או הבודק נושאים הקשורים במישרין במי שמתמודד בבחירות;
- "מתמודד בבחירות", "תקופת בחירות" – כהגדרתם בסעיף 10ב(א);
- "משדר לציבור" – משדר בכלי התקשורת האלקטרוניים;
- "מפרסם בכתב לציבור" – לרבות בעיתון או באינטרנט;
- "ציבור" – למעט ציבור האנשים העוסקים בניהול מערכת הבחירות, בשכר או שלא בשכר.
- (ב)
- הראשון שמשדר לציבור על תוצאותיו של סקר בחירות ומי שמשדר כאמור בתוך 24 שעות מאז שתוצאות הסקר נמסרו לציבור לראשונה, יציין בצד התוצאות את כל אלה:
- (1) שמו של הגוף שהזמין את הסקר;
 - (2) שמו של הגורם שערך את הסקר;
 - (3) התאריך או התקופה שבה בוצע הסקר;
 - (4) האוכלוסיה שמתוכה נלקח מדגם המשיבים לסקר;

(5) מספר האנשים שהתבקשו להשתתף בסקר ומספר האנשים שהשתתפו בו בפועל;

(6) מרווח הטעות לגבי הנתונים שהושגו.

(ג) המפרסם בכתב לציבור על תוצאותיו של סקר בחירות כאמור בסעיף קטן (ב), יפרט, נוסף על האמור באותו סעיף קטן, גם את השאלות שנשאלו בסקר.

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג), מי שמשרד או מפרסם לציבור בכתב, על תוצאות של סקר בחירות שלא מבוססות על שיטות סטטיסטיות מוכרות לעריכת סקרים, יציין בהבלטה שהסקר לא התבסס על שיטות סטטיסטיות מוכרות ולפיכך אי אפשר להסיק ממנו מסקנות לגבי דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור, וכן יציין את הנתונים האמורים בפסקאות (1) ו-(2) של סעיף קטן (ב).

(ה) העורך סקר בחירות בשיטות סטטיסטיות מוכרות, המיועד לפרסום בכתב או לשידור לציבור, ישלח העתק של תוצאות הסקר לועדת הבחירות המרכזית, בהקדם האפשרי, לעיון כל דורש, עם הפרטים האלה באשר לסקר:

(1) הנתונים האמורים בפסקאות (1) עד (3) של סעיף קטן (ב) וכן השאלות שנשאלו בסקר כאמור בסעיף קטן (ג), ובלבד שלענין פסקאות (1) ו-(2) יצוין גם המען של הגוף שהזמין את הסקר או של הגורם שערך את הסקר, לפי הענין;

(2) מידע על השיטה שהשתמשו בה כדי לאסוף את הנתונים שמהם הופקו תוצאות הסקר, לרבות:

(א) שיטת הדגימה;

(ב) גודל המדגם ההתחלתי;

(ג) סוגי האוכלוסיה שנדגמו;

(ד) מספר האנשים שהתבקשו להשתתף בסקר והמספר והאחוז מהם אשר השתתפו בסקר בפועל, סירבו להשתתף בסקר או לא התאימו להשתתף בסקר;

(ה) התאריכים והשעות של הראיונות;

(3) מרווח הטעות לגבי הנתונים שהושגו.

(1) עורך סקר בחירות ידווח למבקר המדינה, לא יאוחר מ-20 ימים לאחר יום הבחירות על סקרי הבחירות שערך בציון הפרטים כאמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) וכן פרטי ממון הסקר ופרטי העסקה.

(2) חובת הדיווח לפי פסקה (1) תחול גם לגבי פרסום סקר בחירות בתקופת הבחירות כהגדרתה בפסקה (3) של סעיף 10(ג), ויחולו לענין זה הוראות פסקה (4) של אותו סעיף קטן, בשינויים המחויבים.

(ז) עורך סקר בחירות ישמור את נתוני הסקר שערך וכן את הפרטים המנויים בסעיף קטן (ה) במשך שלוש שנים מיום הבחירות.

(ח) בתקופה שתחילתה בתום יום שישי שלפני פתיחת הקלפיות והמסתיימת במועד סגירת הקלפיות, לא ישרד ולא יפרסם אדם בכתב לציבור על תוצאותיו של סקר בחירות שלא שודרו או פורסמו בכתב לציבור לפני תחילתה של התקופה האמורה. המשרד או המפרסם בתקופה האמורה על תוצאותיו של סקר בחירות ששודרו או פורסמו לפני תחילתה של אותה תקופה, יציין בהבלטה שהסקר אינו עדכני ואין ללמוד ממנו על דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור ביום השידור או הפרסום.

61. בהקשר זה, אין חולק כי תכליתו הברורה של סעיף 16 היא להביא לידי הציבור מידע מלא ומהימן אודות סקרי בחירות, ולמנוע את האפשרות לעשות שימוש בסקרי בחירות על מנת להשפיע באופן לא הוגן על תוצאות הבחירות.

62. כך, ציינה השופטת חיות, מ"מ יו"ר ועדת הבחירות לכנסת ה-20 כי: "תכלית ההוראות שבסעיף 11 לחוק הבחירות ברורה, והיא - "שהציבור יוכל לשקול את אמינותם של הסקרים ולבחנם בצורה מושכלת" (מתוך הצעת החוק במסגרתה הוסף ביום 10.1.0220 סעיף 11 לחוק הבחירות) (תר"מ 232/20 ליבר נ' בריח 19.12.2013) (להלן: פרשת ליבר)).

63. עיינו הרואות, כי ההסדר הקבוע בסעיף 16 הוא הסדר תלת ראשי.

64. ראשית, קובע ההסדר חובות החלות על מי שמפרסם סקר בחירות, בין אם הוא הראשון לפרסם את סקר הבחירות, ובין אם הוא מצטט סקר שכבר פורסם ב-24 השעות הקודמות לכך.

65. במסגרת חובה זו, קבעו המחוקקים שני מסלולים מרכזיים הפתוחים בפני המפרסם סקר בחירות.

66. מקום בו סקר הבחירות לא נעשה באמצעות כלים סטטיסטיים מוכרים, מטיל החוק על מפרסם הסקר חובה לציין זאת מפורשות (סעיף 16ה(ד) לחוק הבחירות (תעמולה)). אז, חייב מפרסם הסקר בפרסום תוצאות הסקר, שם מזמין הסקר ושם עורך הסקר בלבד.

67. מקום בו נעשה הסקר באמצעות כלים סטטיסטיים מוכרים, מחויב עורך הסקר לפרסם שורה ארוכה של נתונים אודות הסקר, ובראשם תוצאות הסקר, וכן שם מזמין הסקר, שם עורך הסקר, תקופת ביצוע הסקר, האוכלוסיה בקרבה נערך הסקר, מספר אלו שנתבקשו להשתתף בסקר ומספר העונים.

68. ברי, כי לשון החוק המפורשת מטילה את האחריות לפרסום הנתונים האמורים על מפרסם סקר ואין מפרסם ראשי להתנער מפרסום הנתונים האמורים בטענה כי מכון הסקרים לא אסף נתונים אלו.

69. זאת, בפרט מקום בו המפרסם הוא גם המזמין של הסקר.

70. כבוד השופטת חיות, מ"מ יו"ר ועדת הבחירות, עמדה על תחולתה של חובה זו על מפרסם סקר. כך, בפרשת ליבר ציינה היא כי:

"המגבלות הקבועות בסעיף 16 חלות על כל גוף המפרסם תוצאותיו של סקר, ואין נפקא מינה אם עסקינן בפרסום מטעם מתמודד או בכתבה עיתונאית. כמו כן אין הכרח כי הפרסום יכלול את הסקר כולו, ודי לצורך תחולת החוק בפרסום תוצאותיו של הסקר. פרשנות שונה עלולה לאפשר עקיפת החובות הקבועות בסעיף 16 לחוק הבחירות וריקון תכליתו מתוכן. עוד חשוב להדגיש כי ככל שעסקינן בפרסום נתונים סטטיסטיים מתוך סקר בחירות, אין מדובר בידיעה חדשותיות ככזו ומכל מקום, הדרישה כי לכל פרסום מסוג זה יתווספו הפרטים הנדרשים על פי חוק, אינה גורעת מאותה ידיעה ואינה אמורה למנוע אותה. בשל הטעמים המפורטים לעיל, אני סבורה כי הדרישות הקבועות בסעיף 16ה(ג) לחוק הבחירות חלות גם על סקרים המפורסמים במתכונת של ידיעות חדשותיות". (שם, פסקה 4 להחלטה, ההדגשות אינן במקור; וראו עוד החלטת השופט גובראן בתר"מ 153/20 גוב ארי נ' כהן (10.10.2013) (להלן: פרשת גוב ארי)).

71. בהמשך לכך, חובה זו חלה על כל מפרסם, לרבות מי שפרסם פרסום שני של סקר בחירות, או דיווח על סקר בחירות כ"חדשה תקשורתית" (השוו, בהקשר זה, החלטת השופט גובראן בתר"מ 172/20 רביבו נ' רשימת "לוד אחת" בראשות יורם מרציאנו (16.10.2013)).

72. עקרון זה, שעל פיו חלה החובה על מפרסם הסקר, הוא אף המקור לשורה ארוכה של החלטות יו"ר ועדת הבחירות המרכזית שבמסגרתן חויבו גופי תקשורת בפרסום הודעות מתקנות לסקרים שפורסמו ללא הנתונים הנדרשים וניתנו צווי מניעה האוסרים על פרסום סקרים שלא על פי הוראות סעיף 16 לחוק הבחירות (ראו לדוגמא: תר"מ 157/20 **כחלון נ' יצחקי** (15.10.2013); תר"מ 130/20 **פרנקו נ' רמלוד פלוס** (1.10.2013)).

73. הווה אומר, אין לקבל את טענות המשיבה 1 שעל פיהן לא חלות עליה החובות לפרסם את תוצאות הסקר כפי שהתקבלו, שכן החוק והפסיקה קבעו מפורשות את תחולת ההסדר הקבוע בסעיף 16 על **מפרסם** ולא על עורך סקר בלבד. בדומה, אין לקבל את טענת המשיבה 2, הסוברת כי אם היא מזוהת על סקרים שנעשו על ידי אחרים אין היא כפופה להוראות סעיף 16 נוכח לשונו הברורה של הסעיף, והפסיקה על בסיסו, המחילים את ההוראות האמורות על כל מפרסם.

74. **שנית**, קובע סעיף 16 חובה על עורך סקר להפקידו בוועדת הבחירות המרכזית "בהקדם האפשרי". במסגרת זאת, קובע הסעיף שורה ארוכה של נתונים שחובה שיכללו בסקר - ובראשם **תוצאות הסקר**, וכן שם מזמין הסקר, שם עורך הסקר, שיטת הדגימה, גודל המדגם ההתחלתי, סוגי האוכלוסיה שנדגמו; מספר האנשים שהתבקשו להשתתף בסקר והמספר והאחוז מהם אשר השתתפו בסקר בפועל, סירבו להשתתף בסקר או לא התאימו להשתתף בסקר; התאריכים והשעות של הראיונות, ומרווח הטעות של הסקר

75. קרי, חובת ההפקדה מחייבת פירוט רב בהרבה של הנתונים הגולמיים שבבסיס הסקר מאלו הנדרשים ממפרסם.

76. בהקשר זה, יו"ר ועדת הבחירות המרכזית פסק פעם אחר פעם כי יש לפרש את המונח "בהקדם האפשרי" כמחייב את הפקדת סקרי הבחירות בקבועי זמן קצרים ביותר, בין אם באופן מיידי, ובין אם בקבועי זמן של שעות בודדות.

77. כך, הורה הוא בתר"מ 170/20 **בשארי נ' גרינברג** (16.10.2013) הורה השופט ג'ובראן, יו"ר ועדת הבחירות, על הפקדת סקר בחירות בוועדה בתוך 24 שעות מיום מתן החלטה; בתר"מ 200/20 **בן שושן נ' שביט** (23.10.2013) קבע השופט ג'ובראן כי יש להעביר את הסקר בתוך שעות ספורות לאחר מתן החלטה; בתר"מ 189/20 **הדר נ' יסעור** (17.10.2013) קבע השופט ג'ובראן כי יש להעביר את סקר הבחירות **לאִלתר**.

78. יצוין כי קבועי זמן אלו עולים בקנה אחד עם ההלכות הכלליות הנוגעות לדיני בחירות, המחייבות הקפדה יתרה, קלה כחמורה, בישום הוראות הדין.

79. זאת ועוד, בעידן הטכנולוגי, המצאה מידית של סקר בחירות לידי הועדה (אשר ניתן לבצעה באמצעות דוא"ל) אינה מכבידה כלל על עורך הסדר (וברי כי בשלב של משלוח הסקר למזמין, ממילא המסמך המלא מוכן וערוך ואין כל קושי להעבירו לידי הועדה).

80. **שלישית**, קובע סעיף 16 הסדר משלים, האוסר על פרסום סקרי בחירות בתקופה של ששת הימים לפני פתיחת הקלפיות. משאין הסדר זה עומד במוקד העתירה הנוכחית, לא יורחב אודותיו.

סמכות יו"ר ועדת הבחירות לכנסת ליתן צו המונע הטעיה בפרסום

81. הסמכות ליתן צווים בכל הנוגע לסקרי בחירות מסורה ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית מכוח סעיפים 16 ו-17 לחוק הבחירות (תעמולה).
82. לצד זאת, ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית סמכות שיווית ליתן כל צו הדרוש לשם מניעת הטעיה בבחירות ושמירה על טוהר הבחירות, מכח סעיף 13 לחוק הבחירות (תעמולה) הקובע כי: "לא תהא תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחת או למענה בצורה או בדרך שיש בהם משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחרת או למענה".
83. בהקשר זה, נקבע כי סמכותו של יו"ר ועדת הבחירות ליתן צווים מכוח סעיף 13 האמור חלה אף על עורכי ומפרסמי סקרי בחירות.
84. כך, קבע השופט ג'ובראן כי:

"עוד אציין כי גם אם הייתי מקבל את טענות המשיבות, והייתי קובע כי "משאל טלפוני" אינו בגדר סקר ולכן סעיף 11ה אינו חל עליו, הרי לגישתי פרסום "משאל טלפוני" ללא ציון פרטים כגון מספר הנשאלים בו או ציון כי לא נערך בהתאם לשיטות סטטיסטיות מוכרות, הוא בגדר הטעיית ציבור הבוחרים. לפיכך, ליושב ראש וועדת הבחירות סמכות ליתן צו במקרה מעין זה מכוח סעיף 13 לחוק הבחירות ותכליתו הכללית" (פרשת **גוב ארי**, פסקה 15, וראו עוד, בין היתר: תר"מ 13/02 **צור נ' נחמני** (14.38.2013); תר"מ 139/02 **הליכוד נ' רשימת "רחובות"** (3.12.2013)).

85. כפי שיפורט להלן, אופן פרסומם של סקרי בחירות על ידי המשיבים 9-1 ואופן הצגת המידע במסגרת הפקדת סקרי הבחירות בוועדת הבחירות המרכזית על ידי המשיבים 10-15, עולים כדי הטעיה ופגיעה בטוהר הבחירות, ומשכך, אלו לו לא היו הם בגדר הפרה של הוראות סעיף 16 לחוק הבחירות (תעמולה) הרי שהיה מקום ליתן צווים כמבוקש בעתירה מכוח סעיף 13 לחוק הבחירות (תעמולה).

המשיבים 10-15 הפרו את חובתם על פי דין להפקיד סקרי בחירות בוועדת הבחירות המרכזית

86. כפי שפורט בהרחבה בפרק העובדתי, עשרות סקרי בחירות המבוצעים על ידי המשיבים 10-15 כלל אינם מופקדים בידי ועדת הבחירות המרכזית.
87. בהמשך לכך, בכל סקרי הבחירות המופקדים בוועדת הבחירות המרכזית מפורטת החלוקה למנדטים, אך לא מפורטת התפלגות הצבעת הנסקרים. משכך, נוצר מצג שווא שעל פיו כל מפלגה אשר אינה עוברת את אחוז החסימה זכתה ל-0 קולות.
88. זאת ועוד, על פי הדו"חות המוצגים המשיבים 11, 12 ו-13 כלל אינם מאפשרים לנסקרים להצביע לעותרת (מאחר שלמיטב ידיעת העותרת המשיב 14 מעולם לא הפקיד את הסקרים שנערכו על ידו בוועדת הבחירות המרכזית, לא ניתן לדעת לאילו מפלגות הוא מאפשר הצבעה).

89. זאת, אף שהם מדווחים על סקריהם כאילו נעשו תוך שימוש בכלים סטטיסטיים מוכרים. ברי, כי מרגע שכלל לא ניתן להצביע לכל המפלגות, אין הסקר יכול להיות עוד סקר המבוסס על כלים סטטיסטיים מוכרים, והוא לא ישקף את דעת הציבור (ההחלטה מראש לאילו מפלגות לאפשר את ההצבעה מעוותת באופן מובנה את הסקר).

90. מצג שווא זה לא בלבד שהוא מטעה, הוא אף מטה את תוצאות הבחירות.

91. ברי, כי בוחרים ימנעו מלהצביע למפלגה שברמת ודאות גבוהה אינה עוברת את אחוז החסימה.

92. בשונה, מקום בו מצויה מפלגה על סף אחוז החסימה, יכול הדבר דווקא להוות תמריץ להצביע לאותה מפלגה על מנת להבטיח את נוכחותה בכנסת.

המשיבים 1-9 הפרו את חובתם לדווח מידע מלא ומדויק אודות סקרי הבחירות הנערכים על ידם

93. בהמשך לאמור, וכפי שפורט בהרחבה בפרק העובדתי, המשיבים 1-9 מפרים באופן שיטתי את חובותיהם לדווח דיווח אמת אודות תוצאות סקרי הבחירות.

94. ראשית, המשיבים 1-9 כולם נוהגים לדווח רק על חלוקת המנדטים, ונמנעים מכל דיווח אודות תוצאות סקרי הבחירות עצמם.

95. ברי, כי התנהלות זו מנוגדת במישרין ללשון החוק המחייב לדווח על "תוצאות" הסקר, ולא מאפשר למפרסם להסתפק במסקנות אלו או אחרות שהוא גוזר מהסקר.

96. התנהלות זו אף עומדת בניגוד לתכלית סעיף 16 לחוק הבחירות, שכן היא מונעת מידע מהותי מהציבור ומטעה את הציבור לחשוב כי כל המפלגות שלדעת המפרסם לא עברו את אחוז החסימה עומדות על 0 קולות, וכי אין כל סיכוי סביר שהן תעבורנה את אחוז החסימה.

97. בהקשר זה, יש להזכיר כי טווחי סטיית התקן של סקרי בחירות נעים לרב בין שני אחוזים לארבעה וחצי אחוזים – קרי, אף אם בסקר מסוים מפלגה לא עברה את אחוז החסימה, יש סיכוי שהדבר נובע מסטיית תקן.

98. בהמשך לכך, החובה לדווח על תוצאות הסקר ולא רק על נגזרות מתוצאות הסקר נובעת אף מהמטריה החוקתית בסביבתה פועל סעיף 16 לחוק הבחירות (תעמולה). כפי שפורט לעיל, דיני הבחירות מבטיחים שוויון סיכויים לרשימות השונות, קטנות כגדולות.

99. הדיווח על מפלגות קטנות ככאלו שנעדרות כל סיכוי ממשי לעבור את אחוז החסימה, תוך התעלמות ממידת הקרבה שלהן אל אחוז החסימה והצגתן כמי שמקבלות 0 קולות, יוצרת תמריץ מובנה להצבעה למפלגות גדולות, ופוגעת בשוויון בבחירות.

100. שנית, המשיבים 1-9 אינם מבהירים כי סקרי הבחירות המדווחים על ידם אינם מבוססים על שיטות סטטיסטיות מוכרות.

101. זאת, אף שכפי שפורט לעיל, אי הכללת כלל הרשימות הרלבנטיות באפשרויות הבחירה של הנסקרים על ידי המשיבים 10, 11 ו-12 מונעת באופן מובנה מהסקר לשקף התפלגות סטטיסטית נכונה של קולות הבוחרים.

הסעד המבוקש

102. נוכח כל האמור מתבקש יו"ר ועדת הבחירות המרכזית ליתן צווים כמפורט להלן:
- א. צו המורה למשיבים 10-15 לתקן את סקרי הבחירות שהומצאו לוועדת הבחירות המרכזית ואשר אינם כוללים את הפרטים הנדרשים על פי דין, לרבות כלל הסקרים הנדונים בסעיף 24 לעתירה.
 - ב. צו המורה למשיבים 10-15 להפקיד בידי ועדת הבחירות המרכזית את כל סקרי הבחירות שנערכו על ידם, ואשר לא הופקדו בוועדת הבחירות המרכזית, לרבות כלל הסקרים הנדונים בסעיף 23 לעתירה.
 - ג. צו המורה למשיבים 10-15 להפקיד כל סקר בחירות עתידי שיערכו במסגרת הבחירות לכנסת ה-20 בתוך 24 מיום ביצועו, או מיד עם פרסומו, על פי המוקדם.
 - ד. צו המורה למשיבים 1-9 לפרסם הודעה מתקנת המבהירה את הליקויים שנפלו בפרסום הסקרים כמפורט בסעיפים 87-95 לעתירה.
 - ה. צו מניעה, האוסר על המשיבים 1-9 לפרסם כל סקר בחירות שלא בהתאם להוראות סעיף 16ה לחוק הבחירות (תעמולה); ובהקשר זה, צו המחייב כי בכל פרסום של סקר בחירות יפורסמו תוצאות הסקר כפי שנתקבלו (ולא עיבוד של תוצאות הסקר בלבד).
103. יצוין כי לגישת העותרת, כל הצווים האמורים מצויים בסמכות יו"ר ועדת הבחירות מכוח סעיפים 16ה ו-17(ב) לחוק הבחירות (תעמולה). יחד עם זאת, ככל שימצא כבוד יו"ר ועדת הבחירות כי אין בסמכותו לייתן את הצווים האמורים מכוח הסעיף האמור, יתבקש הוא לתת את הצווים המבוקשים מכוח סמכותו השיורית למניעת הטעיה ולהגנה על טוהר הבחירות, מכוח סעיפים 13 ו-17(ב) לחוק הבחירות (תעמולה).

בקשה לצו ביניים וצו ארעי

104. יו"ר הוועדה הנכבד מתבקש ליתן צו-ביניים המורה למשיבים 1-10 לפרסם את התוצאות של כל סקר בחירות המוצג על ידם כמפורט בסעיף 96(ה) לעתירה זו עד להכרעה בעתירה, וכן ליתן צו-ארעי כאמור עד להכרעה בבקשה לצו-ביניים.

סוף דבר

105. העיון בהחלטות יו"ר ועדת הבחירות בנוגע לסקרי בחירות מהעבר, כמו גם התמונה העובדתית הקיימת כיום, מעלה תמונה עגומה. חרף הוראות החוק הברורות, וחרף החלטות חוזרות ונשנות של יושבי ראש ועדת הבחירות, נמנים מכוני הסקרים וכלי התקשורת מעמידה בהוראות החוק.
106. בכך, הופכים הם באחת ממי שמדווחים על מערכת הבחירות, למי שמעצבים אותה.

107. התנהלותם זו של מכוני הסקרים וגופי התקשורת פוגעת באופן שיטתי במפלגות פורצות, מונעת מהציבור מידע אמת אודות התמיכה במפלגות קטנות, ואינה מאפשר לציבור לגבש דעה עצמאית באשר לסיכוייהן האמיתיים של מפלגות פורצות אלו.
108. על כן, ועל מנת להבטיח את השוויון בבחירות ולהגן על זכות הציבור למידע אמין ומהימן, מתבקש יו"ר ועדת הבחירות הנכבד ליתן את הסעדים המבוקשים בעתירה.

תל אביב, היום, 26.2.2015

אוהד רוזן, עו"ד

חגי קלעי, עו"ד

תצהיר

אני החתום מטה, אורן לבוביץ, מסי' זהות 043020650 לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי אם לא אעשה כן אחיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזה לאמור.

1. אני יו"ר רשימת "עלה ירוק" ומורשה חתימה מטעמה.
2. תצהירי זה ניתן לתמיכה בעתירה למתן צו המחייב את המשיבים בפרסום כדו"ח של תוצאות סקרי בחירות, וכן המחייב את המשיבים 10-15 בהפקדת סקרי בחירות בועדת הבחירות המרכזית כדו"ח, ולאומות האמור בה.
3. כל האמור בתשתית העובדתית לעתירה, הוא למיטב ידיעתי, והטיעונים המשפטיים בה הם למיטב ידיעתי על פי יעוץ משפטי שקיבלתי.
4. אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

26.2.2015

אורן לבוביץ

אישור

אני החתום מטה, אוהד רוזן עו"ד, מאשר בזה כי ביום 26.12.2015, הופיע בפני מר אורן לבוביץ, המוכר לי באופן אישי, ולאחר שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר נכונות הצהרתו דלעיל וחתם עליה בפני.

